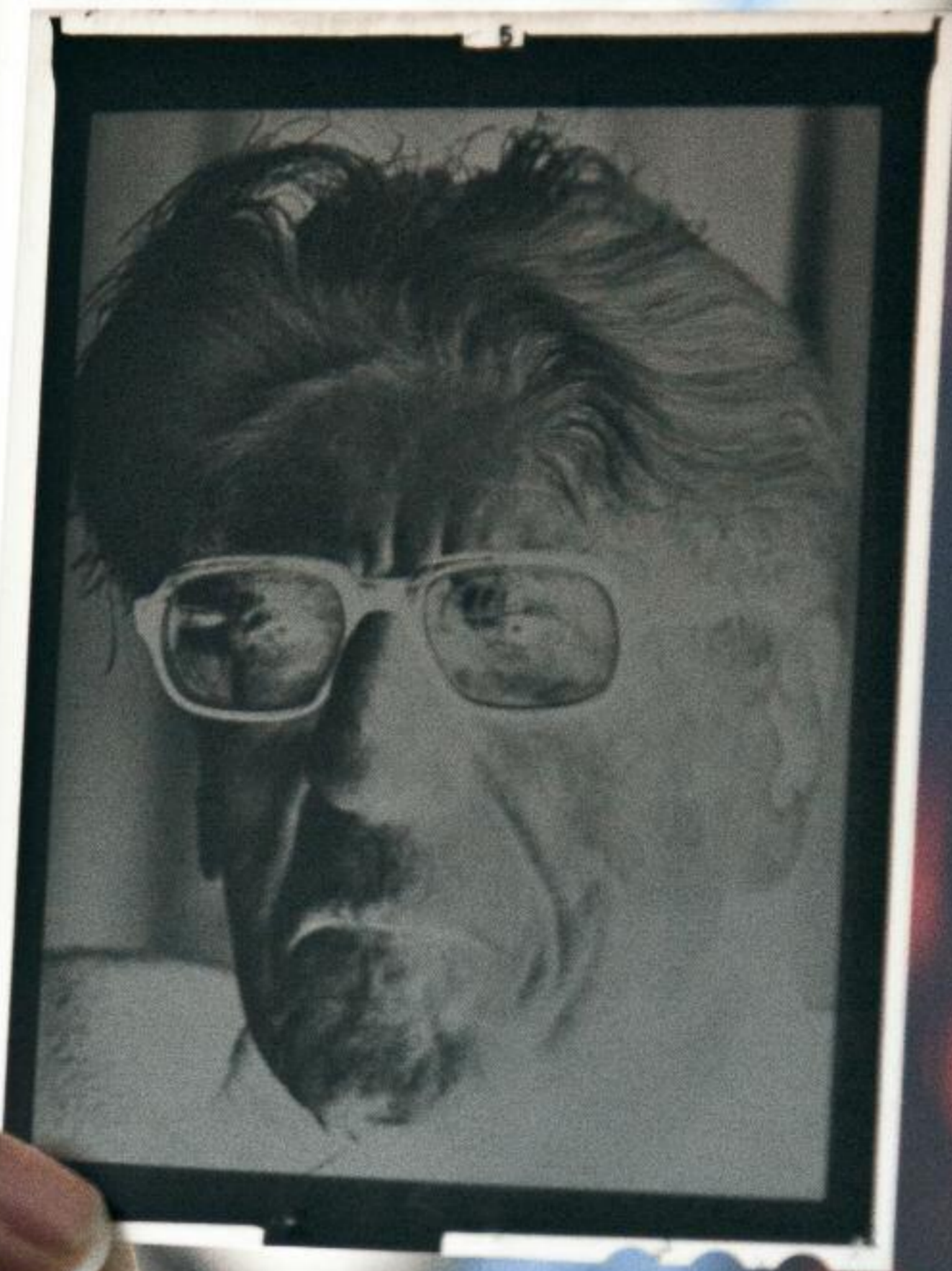

ERNST BLOCH

Raum für die Utopie

després de diferents gestions infructuoses per convertir el projecte Ernst Bloch en un projecte expositiu a la ciutat de Barcelona (entre d'altres amb el CCCB) l'artista decideix traslladar el projecte a la xarxa i donar-li la forma d'un espai web.

ERNST BLOCH: RAUM FÜR DIE UTOPIE – ESPAI PER A LA UTOPIA / ESPACIO PARA LA UTOPIA

Un projecte de Francesc Abad

Claudia Kalász

És possible avui tornar a parlar del concepte d’Utopia davant de la devastadora globalització que nega tot allò que ens fa humans, fins i tot ens pren els somnis? (F. Abad)

A la societat actual, dominada per un neo-liberalisme global, allò de qualsevol idea humanista, resulta cada vegada més difícil imaginar altres conceptes de convivència i pensar en la possibilitat d’un canvi substancial. El 99% de la població pateix la precarització de les condicions de treball i de la vida. Es tolera que, parlant d’Espanya, una de cada cinc persones viu en el llindar de la pobresa i que 1% acapara tota la riquesa. Els polítics s’han convertit en agents de l’economia financera i del pensament únic que ens vol fer creure que no hi hagin alternatives.

En aquesta situació, Francesc Abad ha volgut indagar si **el pensament transgressor** té encara un espai a la nostra societat i si és possible pensar que podem realitzar un món millor. Impulsat per la convicció que no hi ha cap actitud més reaccionària que creure que “no hi ha res a fer”, el seu projecte “Ernst Bloch: Espai per a la utopia” té com a referència un filòsof del segle XX que va ser un enciclopedista del pensament utòpic i alhora un innovador del mateix pensament. Al final de la seva llarga trajectòria, Ernst Bloch (Ludwigshafen 1885 – Tübingen 1977) va arribar a tenir una gran influència en el moviment del 68. La seva obra cabdal **El principi esperança** desplega les tendències utòpiques en tots els àmbits humans: a la història, la literatura, la música, l’art i a la vida quotidiana. Però també innova el concepte d’utopia reivindicant que el pensament transgressor s’ha de basar en el coneixement de les possibilitats objectives. Per tant, inaugura el concepte de la **utopia concreta**.

Cal remarcar que el projecte de Francesc Abad va contra la minsa recepció de l’obra d’Ernst Bloch a Espanya on la seva recepció és fragmentada, sovint feta des de la perspectiva teològica i gairebé sempre dins la torre de marfil acadèmica, tot i que **El principi esperança** va ser publicada en la versió castellana de Felipe González Vicén a l’any 1977 (Aguilar, Buenos Aires), just acabada la dictadura de Franco. Va coincidir amb l’any de la mort d’Ernst Bloch. Ni tan sols la reedició de l’obra trenta anys després a l’editorial Trotta, cuidada per Francisco Serra Giménez, ha servit per incentivar un debat important en aquest país. Gràcies a la iniciativa de Francesc Abad, ara es poden escoltar reflexions a l’entorn de la filosofia d’Ernst Bloch i de l’actualitat del seu concepte d’utopia fora de l’àmbit universitari, dins d’un **espai estètic**, més accessible al públic.

En sintonia amb un **escepticisme fundat envers els grans conceptes**, Bloch mateix avisa: “Quan més grans les paraules més fàcilment serveixen com a amagatall de significats aliens” (*Prinzip Hoffnung*). El seu concepte d’esperança sens dubte està exposat a aquest perill. Malauradament la paraula es presta a moltes trivialitzacions. Volem destacar alguns aspectes de la seva vigència crítica:

Dins el marc d’una interpretació marxista de la història, però crític envers un marxisme que es limita a analitzar les condicions econòmiques del canvi social, Bloch destaca la importància del **factor subjectiu**, és a dir la **voluntat transgressiva**, que s’hauria d’ajuntar a les possibilitats objectives. És per això que a la seva obra **El principi esperança** es centra en la teoria de la consciència anticipatòria i es pregunta com podem imaginar i pensar quelcom que encara no és. En conformitat amb un concepte de la realitat obert i evolutiu, Bloch descriu els éssers humans com a éssers inacabats i empentats per un impuls d’insatisfacció, primer de tot a un nivell existencial: “No

tenim el que desitgem”. Ens mouen afectes com la por i l’esperança, ambdós afectes d’expectativa. Però sobre tot, som éssers que somiem. Els somnis són l’escenari del nostre inconscient. A diferència de Sigmund Freud, Bloch sosté que el subconscient no alberga només records del passat, sinó que tenim també un subconscient de les coses venidores i que podem somiar cap endavant (Träumen nach vorwärts). Podem somiar desperts. Els somnis diürns representen una font de fantasia utòpica en aquest sentit. Es manifesten en l’individu, però també a la història i cultura de la humanitat. Bloch aporta molts exemples de moviments socials, d’obres de ficció que descriuen un món utòpic, de programes polítics, d’obres artístiques, literàries i musicals, de la ciència, de la medicina i d’innumerables anècdotes de la vida quotidiana. La tradició se li converteix en un immens magatzem de somnis d’una vida millor encara no satisfets.

Però el desig ha de transformar-se en la voluntat determinada d’intervenir activament per realitzar allò desitjat. Perquè la utopia no quedi abstracte cal adonar-se’n de les possibilitats reals de portar endavant el que encara no és. Amb aquesta presa de consciència la utopia es defineix, esdevé utopia concreta i l’esperança corresponent és esperança alimentada del saber del potencial objectiu dins la realitat, vol dir, **esperança instruïda i concreta**. Entès com a tal (esperança basada en un saber i que ja no és l’afecte original) l’esperança és necessari per vèncer la por que fa que ens deixem humiliar i explotar. Segons Bloch, l’esperança instruïda i concreta és imprescindible per mantenir la dignitat humana o, en altres paraules, “el caminar dret”.

Bloch mateix rebutja l’“utopisteria” abstracta i l’esperança enganyosa, o sigui l’esperança com a consigna, l’esperança com a promesa buida d’una vida millor en el més enllà o d’un destí superior que ens tuteli. **Hem de cuidar-nos d’aquells que pengen el rètol “Futur” en la porta del bar nocturn que en realitat ens priva del futur (Prinzip Hoffnung)**. L’optimisme propagandístic dels polítics òbviament no té res que a veure amb el concepte de l’esperança transgressora, fundada en la consciència anticipatòria, que dona títol a l’obra més coneguda d’Ernst Bloch. Aquesta aspira a **una vida nova, des del saber de les possibilitats reals de la seva realització**.

Francesc Abad correspon amb el seu projecte a la necessitat urgent de reflexionar sobre la nostra capacitat d’enfrontar “la devastadora globalització que nega tot allò que ens fa humans, fins i tot ens pren els somnis”. La resistència es manifesta minoritàriament i les classes reprimides semblen dominades per la por i la resignació. Les conseqüències són preocupants. D’allí les preguntes: Què ens pot oferir la filosofia d’Ernst Bloch, després de la caiguda de les grans utopies socials? Quina actualitat té el seu pensament en el segle XXI? Hem d’excavar els desitjos enterrats i despertar la imaginació utòpica per recuperar la força de la resistència? Som capaços de fer-ho?

Aquestes preguntes es van fer a diferents pensadors, pensadores i persones del món de la cultura vinculades a la filosofia d’Ernst Bloch. Davant d’una càmera varen sotmetre el pensament de Bloch a un escrutini crític i varen explicar quins aspectes els semblaven encara vigents. Hi surten temes com ara la idea blochiana de les “petjades” (Spuren), el seu concepte del desenvolupament històric no lineal, la teoria de les asincronies (Ungleichzeitigkeit), la teoria de l’aparició de l’utòpic a l’obra d’art i la seva visió d’una tècnica aliada amb la naturalesa. Tot això queda documentat en quinze vídeos que es poden visitar en el portal <http://www.blockbloch.net/>.

Un proyecto de Francesc Abad

Claudia Kalász

¿Es posible volver a hablar hoy del concepto de utopía frente a una devastadora globalización que niega todo aquello que nos hace humanos, incluso nos toma los sueños? (F. Abad)

En la sociedad actual, dominada por un neo-liberalismo global, ajeno a cualquier idea humanista, resulta cada vez más difícil imaginar otros conceptos de convivencia y pensar en la posibilidad de un cambio sustancial. El 99% de la población sufre la precarización de las condiciones de trabajo y de la vida. Se tolera que, hablando de España, una de cada cinco personas vive en el umbral de la pobreza y que 1% acapara toda la riqueza. Los políticos se han convertido en agentes de la economía financiera y del pensamiento único que nos quiere hacer creer que no hay alternativas.

En esta situación, Francesc Abad ha querido indagar si **el pensamiento transgresor** tiene todavía un espacio en nuestra sociedad y si es posible imaginar que podemos realizar un mundo mejor. Impulsado por la convicción que no hay ninguna actitud más reaccionaría que creer que “no se puede hacer nada”, su proyecto “Ernst Bloch: Espacio para la utopía” tiene como referencia a un filósofo del siglo XX que fue un enciclopedista del pensamiento utópico y a la vez un innovador del mismo pensamiento. Al final de su larga trayectoria, Ernst Bloch (Ludwigshafen 1885 – Tübingen 1977) llegó a tener una gran influencia en el movimiento del 68. Su obra de cabecera **El principio esperanza** despliega las tendencias utópicas en todos los ámbitos humanos: en la historia, la literatura, la música, el arte y en la vida cotidiana. Pero también innova el concepto de utopía reivindicando que el pensamiento transgresor tiene que basarse en el conocimiento de las posibilidades objetivas. Por lo tanto inaugura el concepto de la **utopía concreta**.

Hay que remarcar que el proyecto de Francesc Abad va a contra la exigua recepción de la obra de Ernst Bloch en España donde su recepción es fragmentada, a menudo hecho desde la perspectiva teológica y casi siempre dentro de la torre de marfil académica, a pesar de que **El principio esperanza** fue publicada en la versión castellana de Felipe González Vicén en 1977 (Aguilar, Buenos Aires), justo acabada la dictadura de Franco. Coincidió con el año de la muerte de Ernst Bloch. Ni siquiera la reedición de la obra treinta años después en la editorial Trotta, curada por Francisco Serra Giménez, ha servido para incentivar un debate importante en este país. Gracias a la iniciativa de Francesc Abad, ahora pueden escucharse reflexiones alrededor de la filosofía de Ernst Bloch y de la vigencia de su concepto de utopía fuera del ámbito universitario, dentro de un **espacio estético**, más accesible al público.

En sintonía con un **escepticismo fundado hacia los grandes conceptos**, Bloch mismo avisa: “Cuando más grandes las palabras más fácilmente sirven como escondrijo de significados ajenos” (**El principio esperanza**). Su concepto de esperanza sin duda está expuesto a este peligro. Desgraciadamente la palabra se presta a muchas trivializaciones. Queremos destacar algunos aspectos de su vigencia crítica:

En el marco de una interpretación marxista de la historia, pero crítico hacia un marxismo que se limita a analizar las condiciones económicas del cambio social, Bloch destaca la importancia del **factor subjetivo**, es decir la **voluntad transgressiva**, que se tendría que juntar a las posibilidades objetivas. Es por eso que a su obra **El principio esperanza** se centra en la teoría de la conciencia anticipatoria y se pregunta como podemos imaginar y pensar algo que todavía no es. En conformidad con un concepto de la realidad abierto y evolutivo Bloch describe los seres humanos como seres inacabados y empujados por un impulso de insatisfacción, antes que nada a un nivel existencial: “**No tenemos el que deseamos**”. Nos mueven afectos

como el miedo y la esperanza, ambos afectos de expectativa. Pero sobre todo, somos seres que sueñan. Los sueños representan el escenario de nuestro inconsciente. A diferencia de Sigmund Freud, Bloch sostiene que el subconsciente no alberga sólo recuerdos del pasado sino que tenemos también un subconsciente de las cosas que aún han de llegar. Eso significa que podemos soñar hacia delante (Träumen nach vorwärts). Podemos soñar despiertos. Los sueños diurnos representan una fuente de fantasía utópica en este sentido. Se manifiestan en el individuo, pero también en la historia y cultura de la humanidad. Bloch aporta muchos ejemplos de movimientos sociales, de obras de ficción que describen un mundo utópico, de programas políticos, de obras artísticos, literarios y musicales, de la ciencia, de la medicina y de innumerables anécdotas de la vida cotidiana. La tradicción se le convierte en un inmenso almacén de sueños de una vida mejor aún no cumplidos.

Però el deseo tiene que transformarse en la voluntad determinada de intervenir activamente para realizar aquello deseado. Para que la utopía no quede abstracta hace falta darse cuenta de las posibilidades reales que permiten llevar a cabo el que todavía no es. Con esta presa de conciencia la utopía se define, se convierte en utopía concreta y la esperanza correspondiente es esperanza alimentada del saber del potencial objetivo dentro de la realidad, quiere decir, **esperanza instruïda y concreta**. Entendido como tal (esperanza basada en un saber y que ya no es el afecto original) la esperanza es necesario para vencer el miedo que hace que nos dejamos humillar y explotar. Según Bloch, la esperanza instruïda y concreta es imprescindible para mantener la dignidad humana o, en otras palabras, “el andar derecho”.

Bloch mismo rechaza la “utopisteria” abstracta y la esperanza engañosa, o sea la esperanza como consigna, la esperanza como promesa vacía de una vida mejor en el más allá o de un destino superior que nos tutele. **Tenemos que cuidarnos de aquellos que cuegan el letrero “Futuro” en la puerta del bar nocturno que en realidad nos priva del futuro (El principio esperanza)**. El optimismo propagandístico de los políticos obviamente no tiene nada que ver con el concepto de la esperanza transgresora, fundada en la conciencia anticipatoria, que aparece en el título a la obra más conocida de Ernst Bloch. Esta aspira a **un nuevo mundo desde el saber de las posibilidades reales de su realización**.

Francesc Abad corresponde con su proyecto a la necesidad urgente de reflexionar sobre nuestra capacidad de enfrentar “la devastadora globalización que niega todo aquello que nos hace humanos, incluso nos toma los sueños”. La resistencia se manifiesta minoritariamente y las clases reprimidas parecen dominados por el miedo y la resignación. Las consecuencias son preocupantes. De allí las preguntas: ¿Qué nos puede ofrecer la filosofía de Ernst Bloch después de la caída de las grandes utopías sociales? ¿Qué actualidad tiene su pensamiento en el siglo XXI? ¿Tenemos que excavar los deseos enterrados y despertar la imaginación utópica para recuperar la fuerza de la resistencia? ¿Somos capaces de hacerlo?

Estas preguntas se plantearon a diferentes pensadores, pensadoras y personas del mundo de la cultura vinculadas a la filosofía de Ernst Bloch. Ante una cámara sometieron el pensamiento de Bloch a un escrutinio crítico y explicaron qué aspectos los parecían todavía vigentes. Se tratan temas como por ejemplo la idea blochiana de las “huellas” (Spuren), su reivindicación del sueño diurno, su concepto del desarrollo histórico no lineal, la teoría de las asincronías (Ungleichzeitigkeit), la aparición del utópico en la obra de arte y la visión de una técnica aliada con la naturaleza. Todo esto queda documentado en quince vídeos que se pueden visitar en el portal <http://www.blockbloch.net/>.

Les entrevistes en ordre cronològic / Las entrevistas en orden cronológico

I. Entrevista amb Dr. Hanna Gekle, filòsofa i psicoanalista, Frankfurt a. M. | 02–2010 | Frankfurt a.M. | 45’

II. Entrevista amb Prof. Dr. Burghart Schmidt, Catedràtic de Llenguatge i Estètica a Offenbach a. M. i Viena. | 02 – 2010 | Offenbach a. M. | 90’

III. Entrevista amb Prof. Dr. Hans Ernst Schiller, Professor de Filosofia social i ètica a la Fachhochschule Düsseldorf. | 02–2010 | Frankfurt a.M. | 45’

IV. Estudiants de la Fachhochschule Düsseldorf: Curs sobre Ernst Bloch, El principi esperança. | 01 – 2010 | 34’

V. Entrevista amb Felix Kubin, compositor i artista multimèdia. | 02–2010 | Barcelona | 15’:13’’

VI. Entrevista amb Prof. Dr. Francisco Jarauta, Catedràtic de Filosofia de la Universitat de Múrcia. | 03–2010 | Barcelona | 30’

VII. Entrevista amb Dr. Beat Dietschy, Secretari General de la fundació Brot für alle. | 05–2010 | Berna | 58’:52’’

VIII. Entrevista amb Mìges Baumann, Director del Departament de política del desenvolupament de la fundació Brot für alle. | 05–2010 | Berna | 16:25’’

IX. Entrevista amb Dra. Martina Schmidt, Directora del Secretariat Romand de la fundació Brot für alle a Lausanne. | 05–2010 | Berna | 21:25’’

X. Entrevista amb Dr. Ivan Boldyrev, economista i filòsof, Moscou. | 06 – 2010 | Moscou | 10’

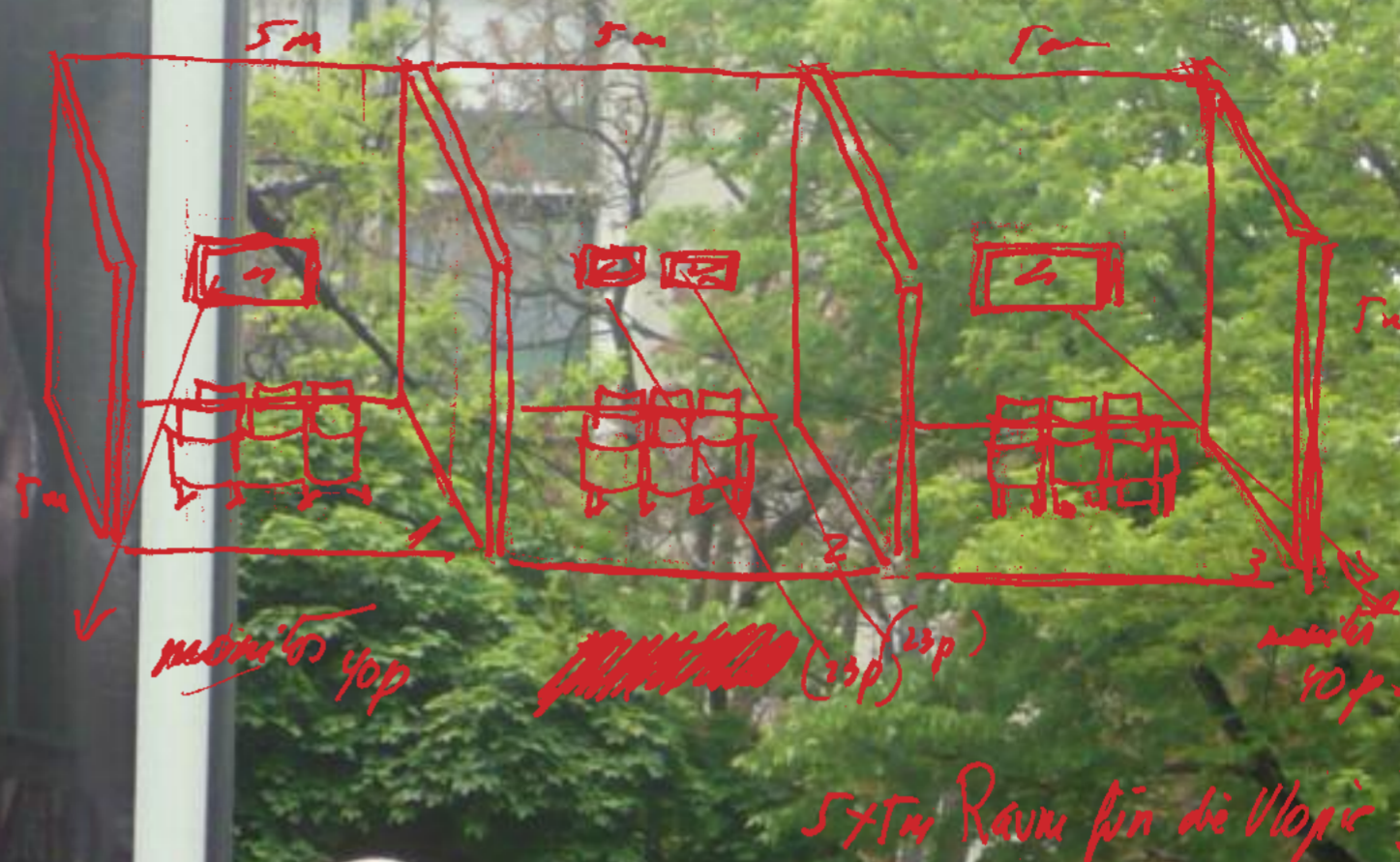
XI. Entrevista amb Prof. Dr. Martí Peran, Professor de Teoria de l’Art, Universitat de Barcelona. | 06 – 2010 | Barcelona | 24’

XII. Entrevista amb Prof. Dr. Francesca Vidal, Professora de retòrica i filosofia de les Universitats de Koblenz i de Landau. | 09 – 2010 | València | 19’:50’’

XIII. Entrevista amb Dr. Silvia Mazzini, filòsofa i llicenciada en Art Dramàtic, co-fundadora del projecte cultural “Iniziativa Futuribile” a Gedí, (Itàlia). | 02 – 2011 | ICI, Berlín | 51’: 33’’

XIV. Reportatge en imatges sobre Helga Reidemeister, cineasta especialitzada en el film documental (autora d’un retrat d’Ernst i Karola Bloch i d’un retrat de Rudi Dutschke). És docent a la Filmakademie Ludwigsburg. | 02 – 2011 | Literaturhaus, Berlín | 15’

XV. Entrevista amb Jörg Rudolf Zimmer, catedràtic de filosofia, Universitat de Girona. | 05–2012 | Barcelona | 26’:18’’

„Ich weiß nicht, ob das Verkünden von Hoffnung immer so hilfreich ist. Das gerät leicht mal auch zu einer Predigt, die auch wieder anderen beibringt, was sie zu hoffen haben. [...] Die Hoffnung steckt im Widerstand, der sich in so vielen Bewegungen artikuliert, jeweils anders, je nach dem Kontext: Schwarzenbewegungen, Indigenenbewegungen, soziale Bewegungen von Landlosen usw. Es ist nicht das Konzept der gewussten Hoffnung, und schon gar nicht die Utopie, was das Maßgebende ist. [...] Deswegen ist die Hoffnung eigentlich in dem, was Menschen tun, und nicht so sehr in den Konzepten zu suchen.“ (Beat Dietschy)

“Dubto que promulgar una esperança sigui sempre gaire beneficiós. De vegades es converteix fàcilment en una prèdica que ensenya als altres què han de desitjar. [...] L’esperança està en la resistència, que s’expressa en tants moviments, cadascun diferent, segons el context: moviments de negres, d’indígenes, moviments socials dels Sense Terra, etc. El decisiu no és el concepte de l’esperança conscient, ni molt menys la utopia. [...] Per aquest motiu, en realitat l’esperança no s’ha de buscar tant en els conceptes sinó en el que les persones fan.” (Beat Dietschy)

Hanna Gekle

Burghart Schmidt

Francisco Jarauta

Hans Ernst Schiller

Miquel Baumann

Martina Schmidt

Beat Dietschy

Martí Peran

NEW PROJECT ERNST BLOCH www.blockbloch.net

Raum für die Utopie

Espai per a la utopia | Espacio para la utopía

Francesca Vidal

Helga Reidemeister amb el retrat d'Ernst i Karola Bloch

Felix Kubin

Ivan Boldyrev

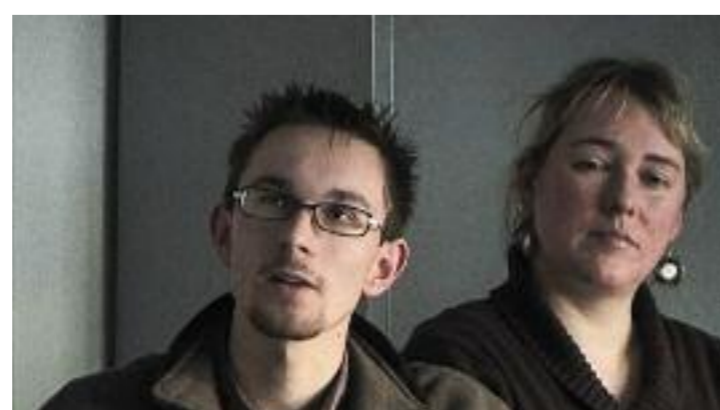
Silvia Mazzini

Jorg Rudolf Zimmer

Helga Reidemeister

Estudiants de la Fachhochschule Düsseldorf: Curs sobre Ernst Bloch, El principi esperança.

Exposició [Parèntesi] al Museu de Granollers, 2013

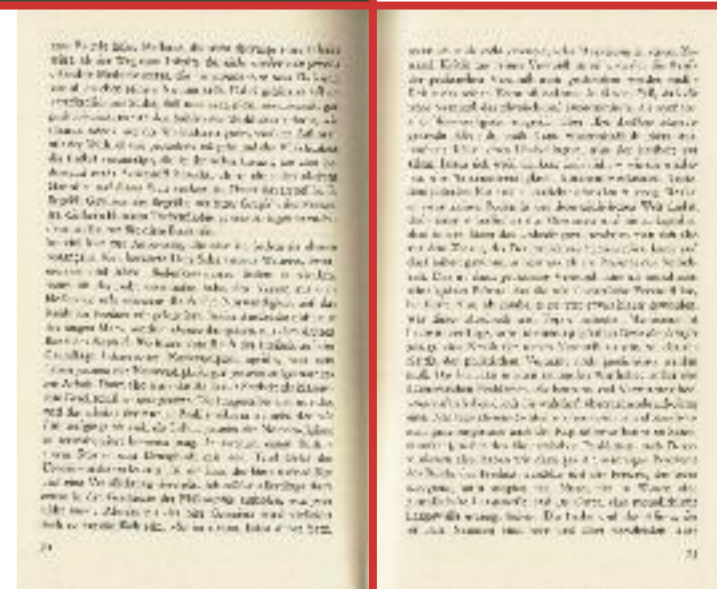
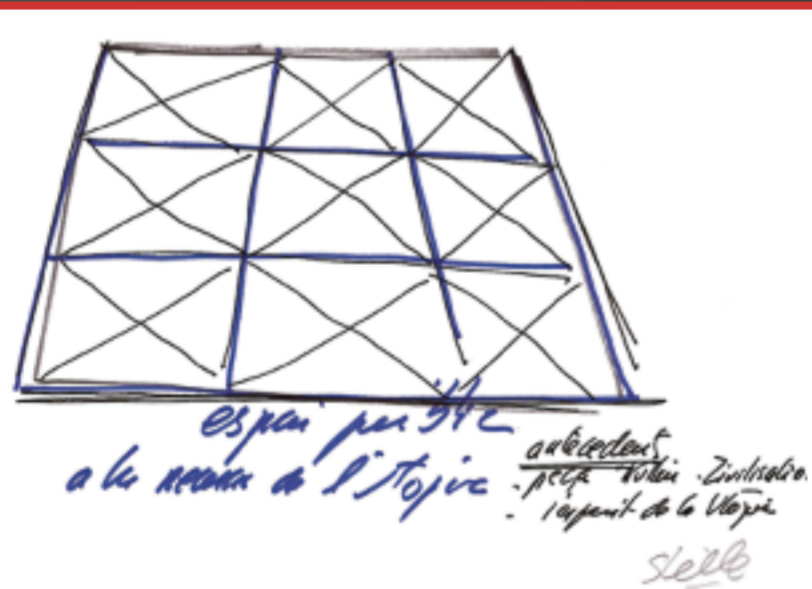
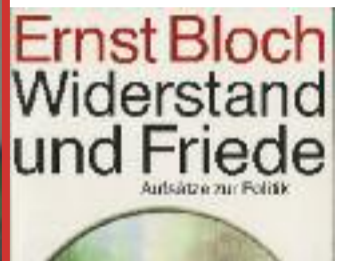
utopia now
utopia today
utopia de nou
utopia heute

utopia com a forma afirmativa de resistència

és possible avui parlar de nou del concepte d'utopia davant de la devastadora globalització que nega tot allò que ens fa humans, fins i tot ens pren els somnis?

Projekt Ernst Bloch

Raum für die Utopie

A no és igual a A sinó que A es igual a encara no-A

Igual que, dos x dos no és igual a quatre : 2x2=5

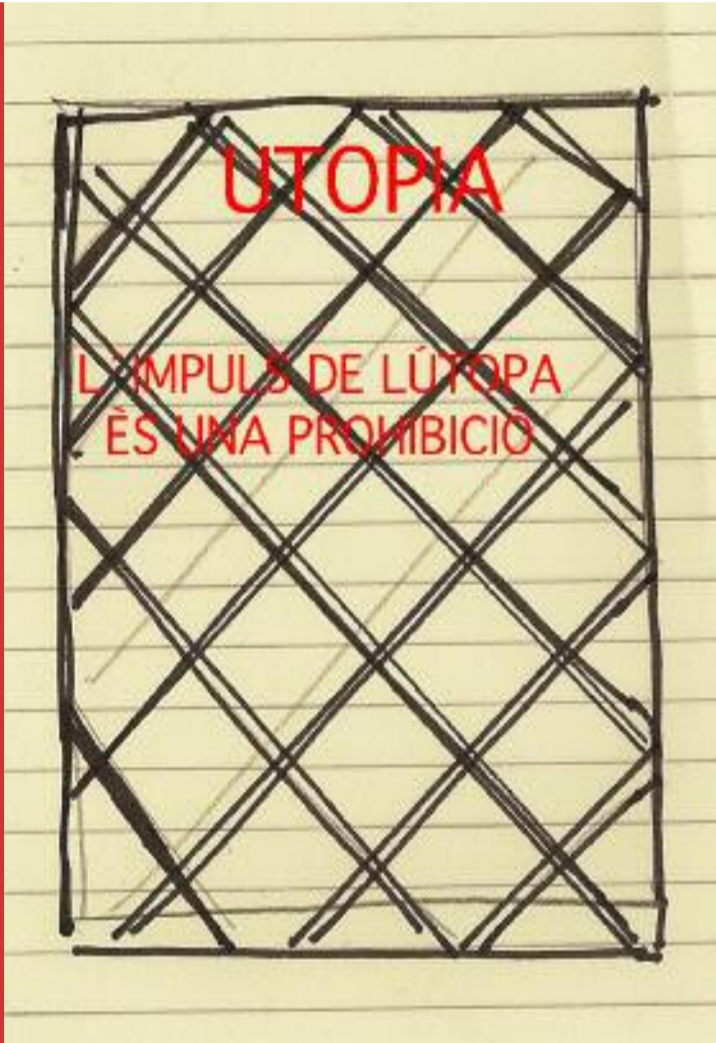
De manera que pre-figurar, l'impuls d'allò que encara no és, vol dir pensar d'allò nou, "novum". És un impuls d'Esperança en la vida quotidiana i un alè d'aire a la imaginació i a la intuïció per el treball artístic, és com una pulsio -intenció, que fa que aquest principi d'Esperança d'Ernst Bloch sigui al mateix temps un principi de responsabilitat (Hans Jonas).

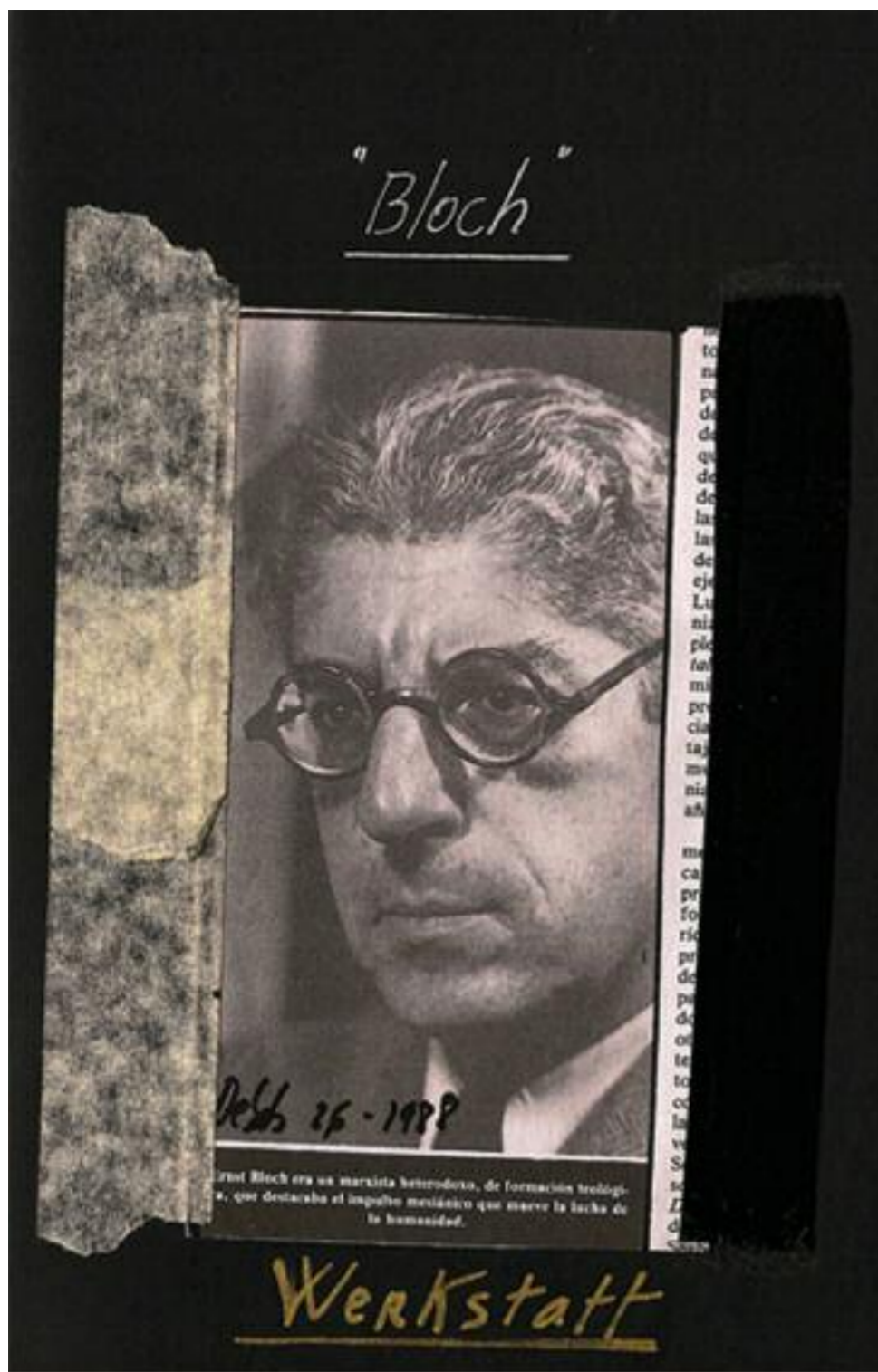
Igual que crec, cada vegada més, que l'objecte de l'art ja no és l'obra d'art sinó que és el procés el que dona consistència a l'art, vull dir que les "institucions culturals avui no s'enfronten amb objectes, sinó amb la necessitat d'articular espais comuns on es produeixen noves pràctiques generadores de sentit". Aquests espais informals "que poden ser també espais sense afany de lucre" fan que es socialitzi l'art a través d'una "estructura social simbòlica" i que dona veu a un pensament d'emergència a partir de propietats culturals noves que no pre-existien.

La idea de fer de la responsabilitat artística un fonament d'una nova concepció ètica en els imaginaris socials contemporanis davant de la vulnerabilitat que està lligada al present. Cal la confiança política en el "allò que encara no és", que es fonamenta en una força utòpica, concreta (en contraposició al temps homogeni i buit del progrés en sí mateix) davant la standardització que afecta a tots els àmbits de la vida.

- 1 espais de dissens, capaços de generar pensament crític a un discurs hegemònic.
- 2 imaginació, intuïció com a pensament generador d'allò que encara no és.
- 3 l'acte d'esperar, no té res a veure amb la inactivitat, 'pensar és gratis'.
- 4 pensar i revisar el concepte de "la utopia" és un acte subversiu.

www.blockbloch.net

Utopia

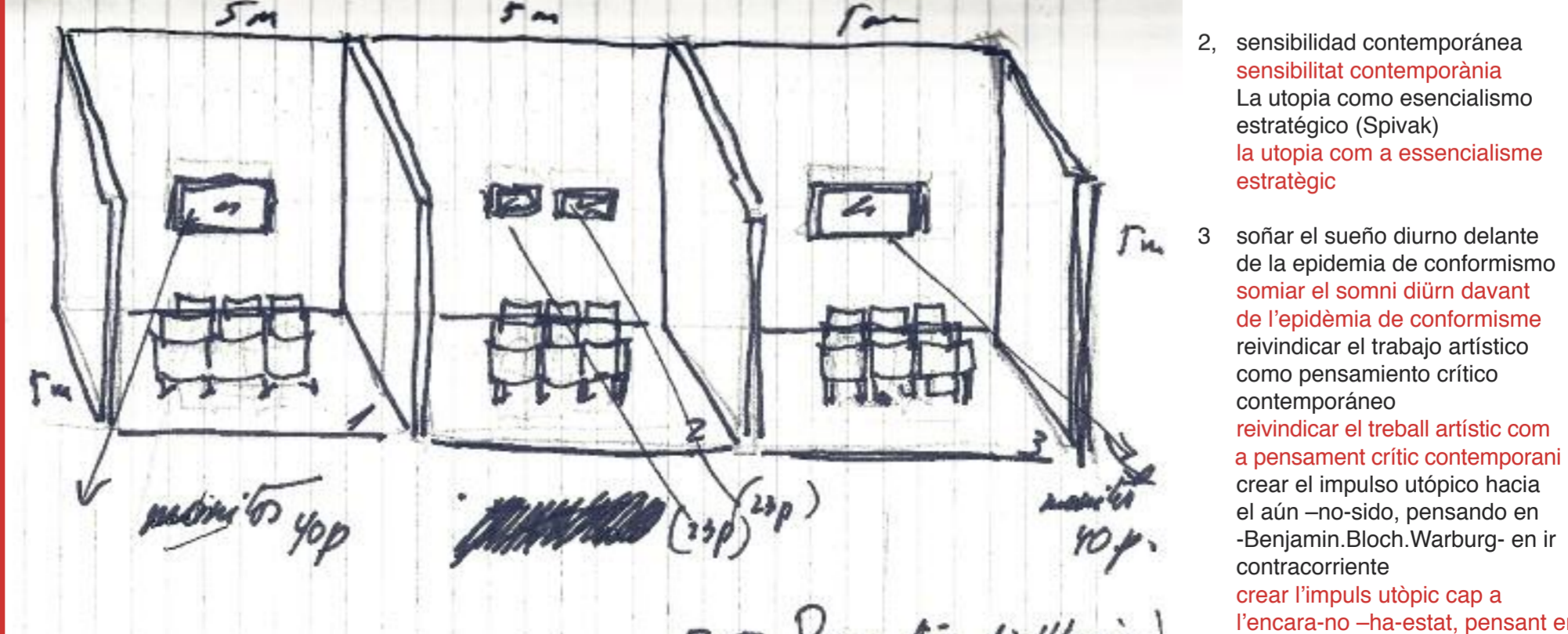
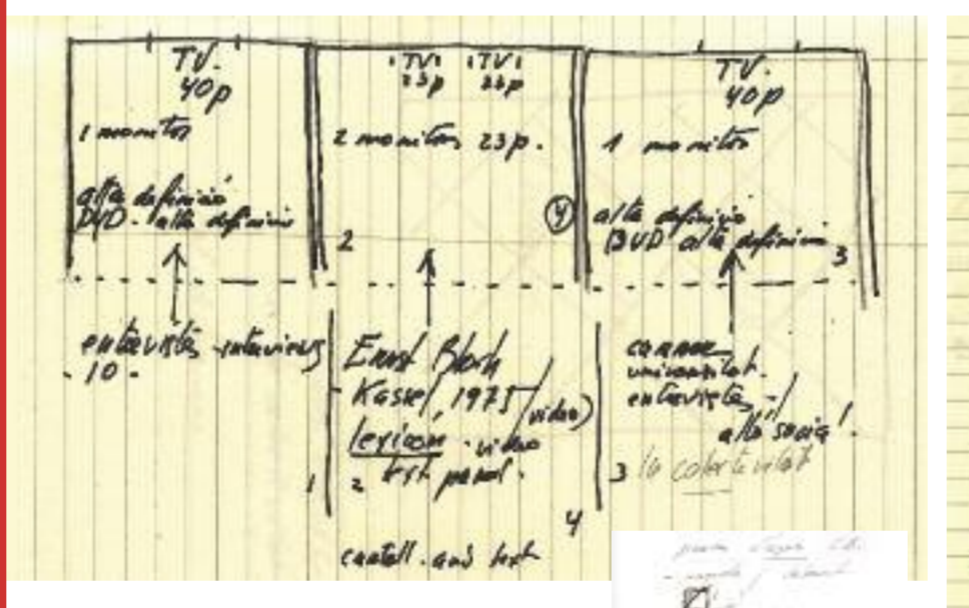
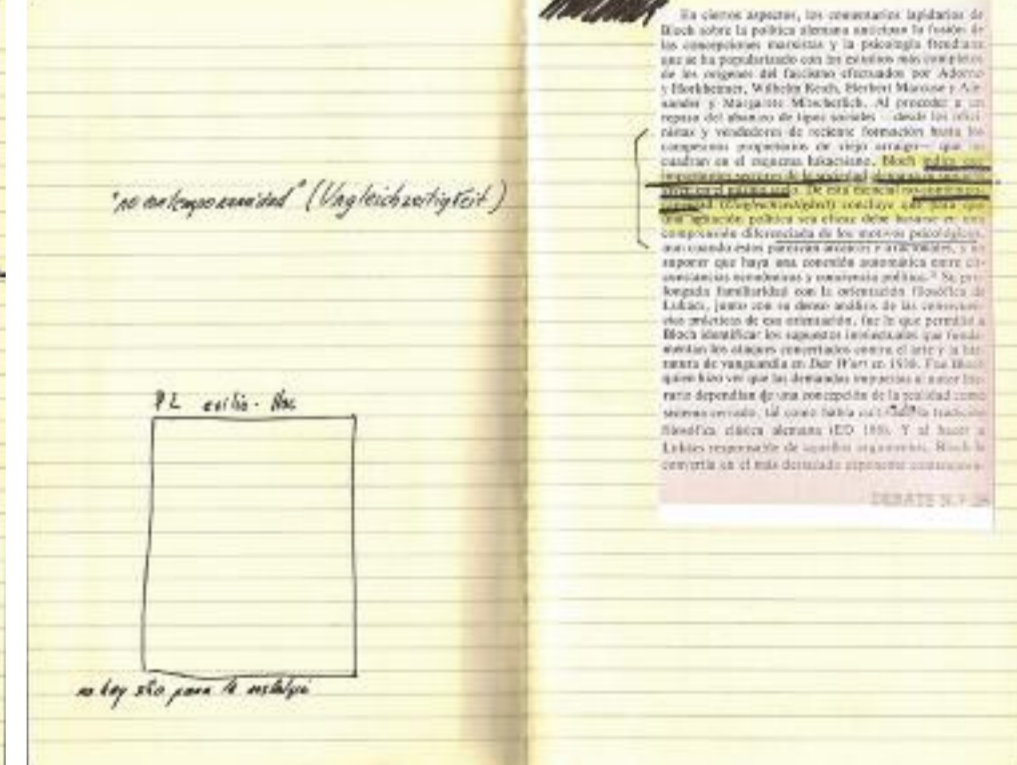
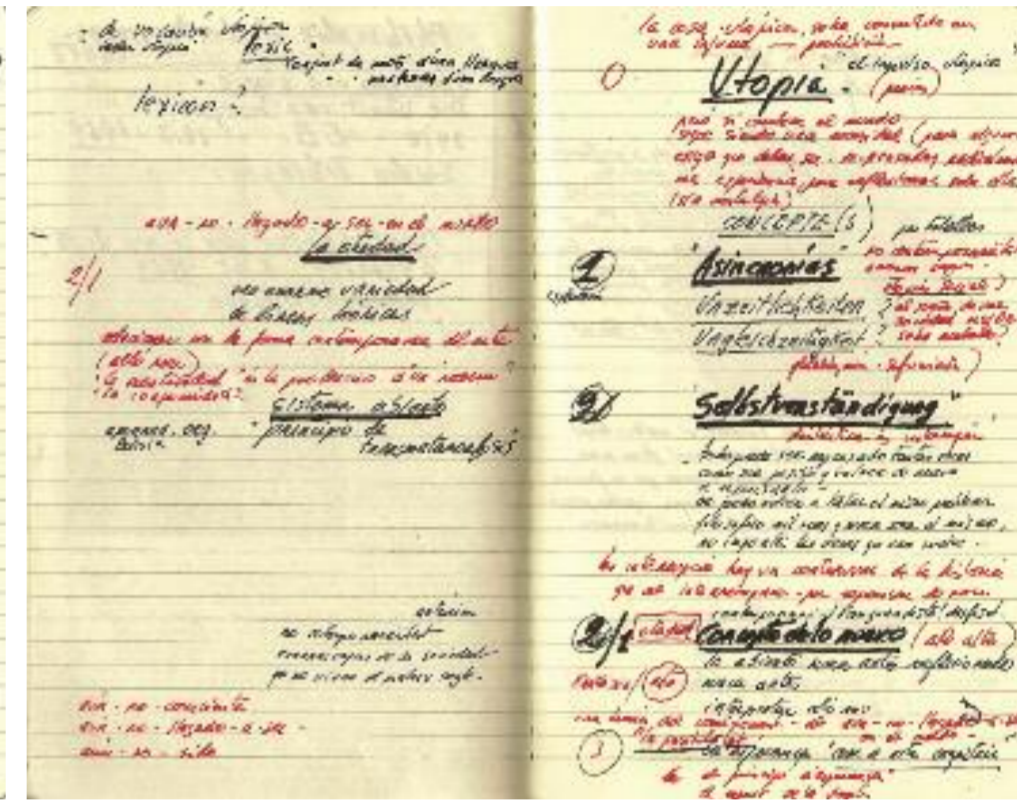
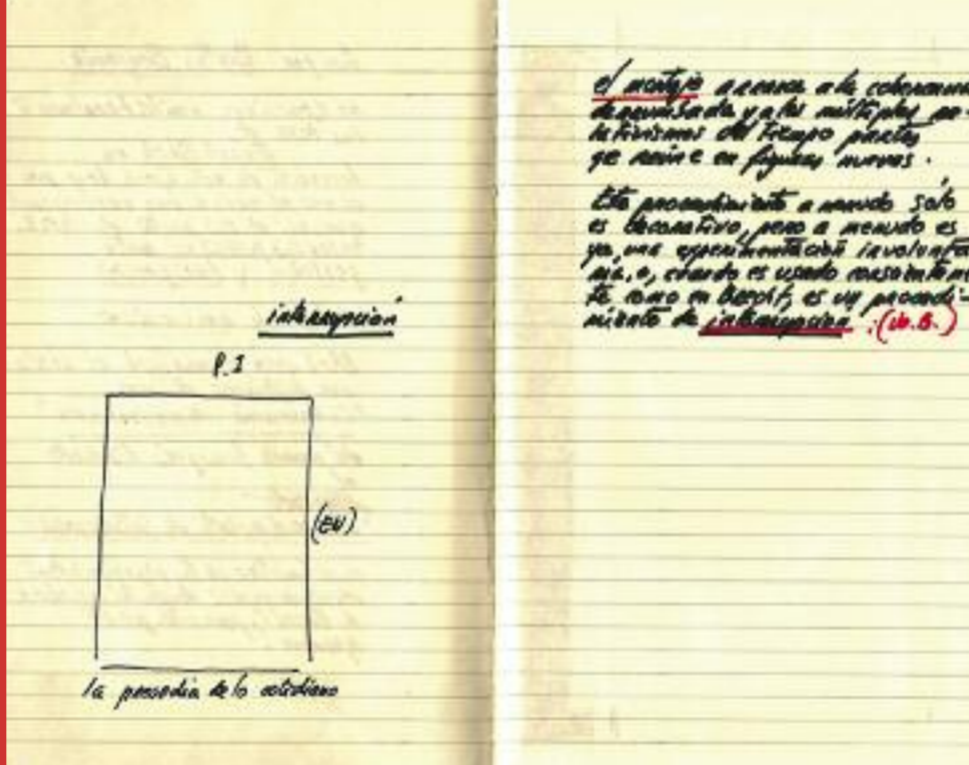
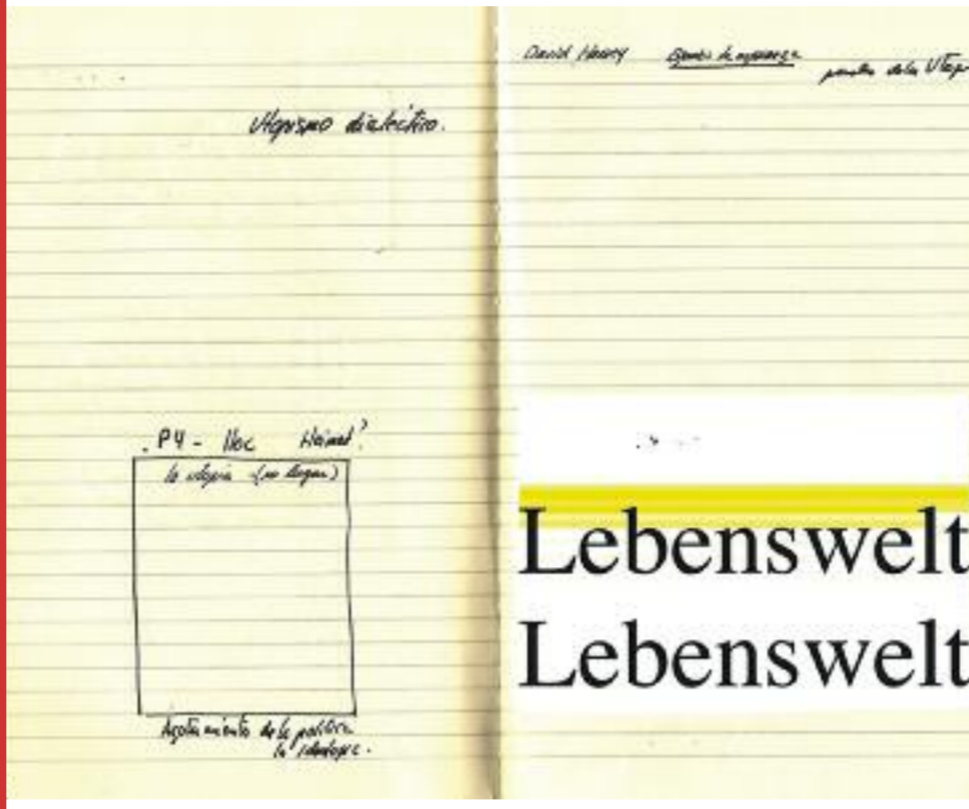
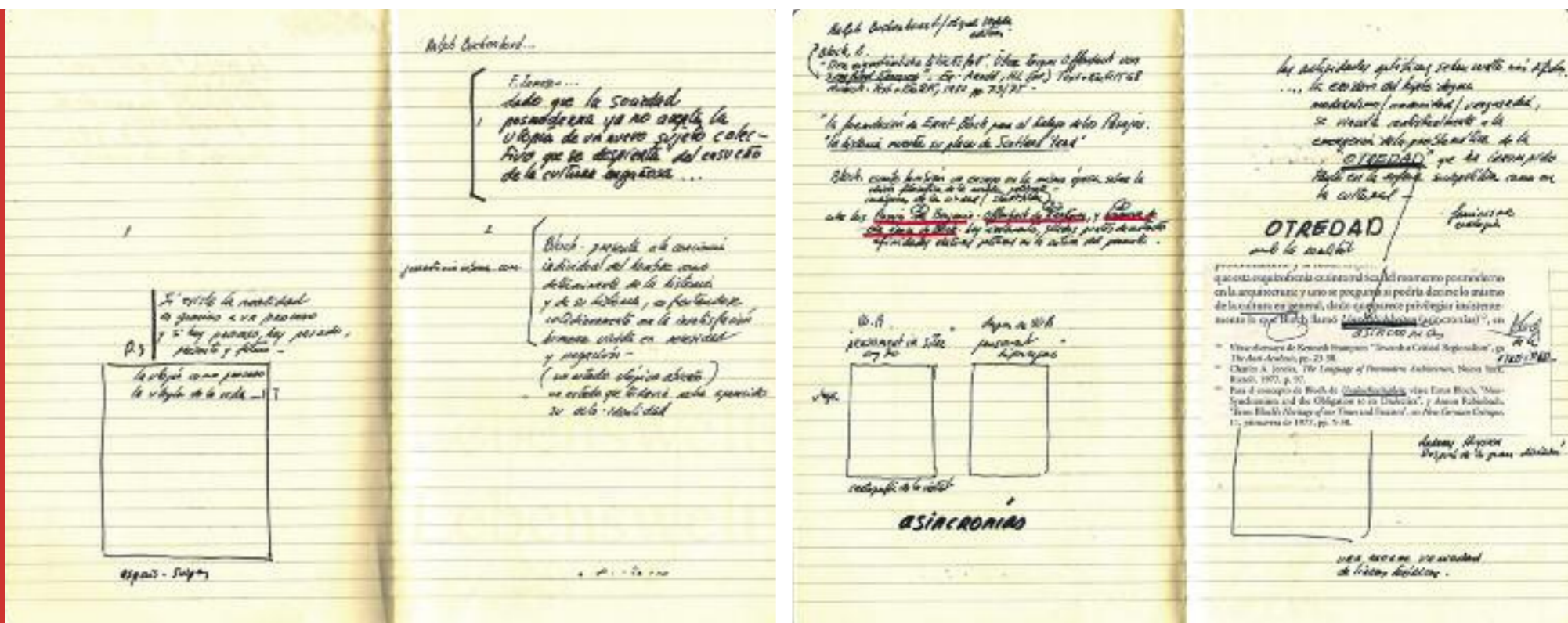
El diàleg entre l'artista Francesc Abad i la filosofia d'Ernst Bloch

Quan algú observa atentament una cosa s'estableix un diàleg entre el que mira i l'objecte. Això succeeix tant a l'obra filosòfica d'Ernst Bloch com a l'obra artística de Francesc Abad. Alguns objectes molt familiars en aquest sentit varen acompanyar a Ernst Bloch al llarg de la seva vida, entre ells una gerra medieval una mica tosca, adornada amb la cara d'un home barbut. I era precisament l'aspecte rústic sense pretensions, propi d'un objecte d'ús, el que va inspirar les primeres preguntes –tan senzilles com fonamentals com la pregunta de “Qui sóc?”– preguntes sobre allò amagat, allò passat, allò oblidat – que es troben al principi de la filosofia d'Ernst Bloch, de manera que la gerra ocupa un lloc privilegiat a les primeres pàgines de la primera obra magna del filòsof, *Espirit de la utopia*. Les instal·lacions i “peces” de Francesc Abad es caracteritzen per la mateixa sobrietat reivindicada per Ernst Bloch que escriu: “(...) aquesta gerra antiga no té res d'artístic, però una obra d'art com a mínim hauria de tenir aquest aspecte per merèixer el nom i això ja seria molt.” Per això resulta natural que un dels primers apunts de Francesc Abad sobre el projecte Bloch es refereixi a l'esmentada gerra: “La gerra de l'home barbú (Bartmannkrug) com a fragment constructiu. Pots cal trencar la gerra perquè l'interior (allò no conegut), que deu ser una concentració (Sammler) de l'ale utòpic, ens contamihi a tots amb el seu impuls, com a pensament i acció quotidiana.”

Molt abans de concebre el projecte al voltant del concepte d'utopia d'Ernst Bloch, Francesc Abad es va interessar per qüestions filosòfiques. Aquestes impregnen la seva obra des del 1971, quan es va convertir en artista conceptual, abandonant la producció d'objectes d'art per donar preferència a accions i muntatges de coses i imatges del seu entorn. Va cobrar més importància l'efecte produït en l'espectador que no pas l'autoria de l'obra.

Trencant la superfície habitual de la realitat i de les pautes rutinàries de la percepció, l'acció artística té com a meta un acte de coneixement. Per F. Abad, art i coneixement formen una unitat, però no com a producte acabat sino com a procés obert d'una indagació sense fi. Sovint es dirigeix cap a quelcom que no es pot agafar físicament, per exemple el gest invisible i fugaç que precedeix el resultat, com ara l'interval abans de que el negatiu de la imatge del segell es converteixi en una imatge real, impresa i llegible. “Pensar el gest, l'impuls, el moviment, que fa sorgir una realitat.” Aquest compromís amb l'assaig, amb l'esdevenir d'un potencial i amb allò que encara no és, estableix una afinitat amb el pensament d'Ernst Bloch abans de llegir la seva obra.

Una altra afinitat es basa en l'ímpetu crític envers la societat. A l'any 1983 Francesc Abad va dedicar a Ernst Bloch la instal·lació “Kultur Zivilisation” que representa la relació entre progrés i catàstrofe reunint imatges de la destrucció, entre d'altres fotografies d'una fàbrica tèxtil esfondrada. L'obra feia perceptible l'absència de vida humana. Mostrava un món abandonat a l'oblit i una civilització que destrueix, sota l'imperi del progrés capitalista, la memòria del passat i de la cultura vinculada a aquell passat. Les instal·lacions de Francesc Abad, en canvi, creen espais d'història en contra de l'oblit i en contra de la tendència actual de substituir els espais amarats d'experiència amb llocs anònims. Mitjançant peces trobades, manuscrits i documents fotogràfics aquestes obres constitueixen testimonis colpidors de la barbàrie inherent a la civilització: desplaçaments, exilis, guerres i camps d'extermini. Igual que un documentalista, l'artista es queda en un segon pla darrera del material, però a diferència d'aquell selecciona, contrasta i munta els elements d'una determinada manera, seguint el principi de que s'ha de construir la història de tal manera que l'espectador del present es pugui reconèixer en ella, que pugui experimentar-la com quelcom que li afecta. No es tracta només de constatar “com va ser”. Es tracta d'entendre que es pot fer. Aquest concepte de memòria històrica de Francesc Abad prové de la lectura d'Ernst Bloch i de Walter Benjamin. Ambdós li ofereixen, dins del marc d'un pensament marxista no ortodox, una crítica de la confiança cega en el progrés històric unilineal així com una teoria de la consciència capaç de transgredir allò fàctic i de veure la possibilitat d'un altre món. / **Claudia Kalász**

Projecte: | Projekt: | Proyecto: Francesc Abad. | Textos: | Texte: | Textos: Francesc Abad, Claudia Kalász. | Maquetació: | Satz: | Maquetación: Marc Valls. | Fotografies: | Fotografie: | Fotografías: Adolf Alcañiz. | Traducció: | Übersetzung: | Traducción: Claudia Kalász. | Disseny de la pàgina web: | Entwicklung der Website: | Diseño de la página web: Maria Permanyer. | Agraïments: | Dank: | Agradecimientos: Museu de Granollers.

[CRÈDITS PER ACABAR DE CONCRETAR]

